Ministerstwo
Sprawiedliwości

Podsekretarz Stanu
Maria Ejchart

BK-VII.0520.51.2026

Warszawa, 24 lutego 2026 r.

Pani
Małgorzata Kidawa-Błońska
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek,

w związku z oświadczeniem z 3 lutego 2026 roku złożonym przez Panią Senator Annę Górską, skierowanym do Ministra Finansów i do Ministra Sprawiedliwości, proszę przyjąć następujące informacje, które pozostają w zakresie właściwości Ministra Sprawiedliwości.

W obowiązującym stanie prawnym podatek dochodowy od osób fizycznych rozlicza urząd skarbowy właściwy ze względu na miejsce zamieszkania podatnika. Zgodnie z art. 25 Kodeksu cywilnego miejscem zamieszkania osoby fizycznej jest miejscowość, w której osoba ta przebywa z zamiarem stałego pobytu. To podatnik wskazuje adres, pod którym zamieszkuje i prowadzi swoje sprawy życiowe, a tym samym określa miejscowość stanowiącą jego centrum życiowe.

Realizacja postulatu przedstawionego w oświadczeniu Pani Senator wymagałaby wprowadzenia wyjątku od ogólnej zasady ustalania miejsca zamieszkania, obowiązującej na gruncie prawa cywilnego i podatkowego, wyłącznie na potrzeby przypisania udziałów gmin we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych. W praktyce oznaczałoby to konieczność modyfikacji regulacji ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych poprzez przyjęcie odmiennego sposobu określania „miejsca zamieszkania” w odniesieniu

+48 22 52 12 888
kontakt@ms.gov.pl
www.gov.pl/sprawiedliwosc

Al. Ujazdowskie 11
00-950 Warszawa P-33

do szczególnej kategorii podatników – osób pozbawionych wolności. Rozwiązanie takie mogłoby być ocenione jako niepożądane z punktu widzenia spójności systemu prawnego. Prowadziłoby bowiem do zróżnicowania rozumienia tej samej instytucji w różnych obszarach prawa.

Należy również zauważyć, że zmiana postulowana w oświadczeniu mogłaby w sposób istotny i niekorzystny oddziaływać na sytuację finansową gmin, w których co do zasady zamieszkują rodziny osób skazanych. To bowiem mieszkańcy tych gmin, w tym członkowie rodzin osób pozbawionych wolności, korzystają z lokalnej infrastruktury oraz uprawnień i świadczeń związanych z miejscowością ich zamieszkania. Takich jak dostęp do oświaty, opieki społecznej, ochrony zdrowia czy infrastruktury komunalnej. Przekierowanie udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych do gmin, w których zlokalizowane są zakłady karne, mogłoby prowadzić do uszczuplenia dochodów własnych gmin miejsca zamieszkania rodzin skazanych, bez jednoczesnego ograniczenia zakresu ich zadań publicznych.

Byłoby to tym bardziej wątpliwe, jeśli zważyć, że gminy nie partycypują w kosztach utrzymania jednostek penitencjarnych. Zakłady karne podlegają bezpośrednio Ministrowi Sprawiedliwości i są finansowane z budżetu państwa.

Istotne znaczenie ma również praktyka funkcjonowania systemu więziennego. Osadzeni są często przenoszeni pomiędzy poszczególnymi jednostkami penitencjarnymi, w zależności od potrzeb organizacyjnych oraz indywidualnych uwarunkowań związanych z wykonywaniem kary. Wprowadzenie zasady, zgodnie z którą dla celów udziału gmin w PIT decydujące byłoby miejsce aktualnego odbywania kary, skutkowałoby koniecznością każdorazowego zgłaszania przez podatnika zmiany danych identyfikacyjnych na formularzu ZAP-3 przy każdym przeniesieniu do innego zakładu karnego. Generowałoby to istotne obciążenia administracyjne, zarówno po stronie podatników, jak i organów podatkowych oraz służby więziennej. Jednocześnie nie gwarantowałoby stabilności dochodów gmin, które byłyby uzależnione od zmiennej i trudnej do przewidzenia liczby osadzonych kierowanych do danej jednostki.

Mając na uwadze powyższe względy - zwłaszcza potrzebę zachowania możliwie jednolitego rozumienia pojęcia miejsca zamieszkania w systemie prawa, ochronę stabilności dochodów gmin, w których faktycznie koncentruje się życie rodzinne osób pozbawionych wolności, oraz znaczne ryzyko nadmiernego obciążenia administracyjnego - należy ocenić, że postulowana przez Panią Senator zmiana zasad rozliczania podatku dochodowego od osób fizycznych w odniesieniu do osób odbywających karę pozbawienia wolności nie zasługuje na aprobatę.

Rozważenia może natomiast wymagać zgłoszony w oświadczeniu problem finansowania niektórych zadań samorządów w gminach, gdzie znajdują się zakłady karne (np. dodatkowego monitoringu). Ale nie na gruncie podatku dochodowego od osób fizycznych, lecz ewentualnych rozwiązań systemowym, niezależnych od konstrukcji przepisów o miejscu zamieszkania podatnika.

Z wyrazami szacunku

Maria Ejchart
Podsekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/